

Po przeczytaniu tekstu odpowiedz na pytania:

Kiedy sprawujemy wieczernię?

Jaki jest jej główny temat?

Czy podczas wieczerni jest sprawowany sakrament Eucharystii?

Który Psalm jest czytany na początku wieczerni i o czym opowiada?

Jak brzmi modlitwa św. Symeona?

Wieczorem, czyli w pierwszych godzinach dnia (doby) sprawowana jest wieczernia (nieszpory). Po niej następuje powieczeryje, o północy połunoscznica (nikturn), raniem utrenia (jutrznia), dalej czasy 1, 3, 6, 9. Wszystkie te nabożeństwa stanowią przygotowanie do uczestnictwa w Liturgii św.

Tradycja wieczerni sięga czasów starotestamentowych. Chrześcijańskie nieszpory powstały na kanwie starotestamentowej modlitwy przy zapalaniu wieczornej lampki.

W liturgicznej praktyce Kościoła prawosławnego jest kilka typów wieczerni, każda z nich posiada niezmienną podstawową strukturę. Należą do niej początkowa aklamacja, psalm 103 (104), wielka litania, fragmenty psalmów 140 (141), 141 (142), 129 (130), 116 i tekstów stichir – zmieniających się w zależności od dnia – modlitwa Uczyń nas, Panie, godnymi, litania błagalna, śpiew hymnów, modlitwa św. Symeona Nynie odpuszczajesz Władko i końcowe modlitwy.

Wieczernia jest bez wątpienia najstarszym nabożeństwem chrześcijańskim. Jednocześnie zawiera ona niezwykle aktualne przesłanie. Jakie są jej główne tematy?

Pierwszy to stworzenie świata. Temat ten jest przedstawiony słowami Psalmu 103 (104): Błogosław duszo moja, Pana. Panie, Boże mój, wielki jesteś bardzo... Założyłeś ziemię na podwalinach jej... Wodom wyznaczyłeś granicę... Jak mnogie są Twoje dzieła, Panie! Wszystkieś w mądrości uczynił.

Drugim podstawowym tematem jest grzech i pragnienie wyzwolenia z niewoli grzechu. Panie, wzywam Ciebie, pospiesz do mnie, słuchaj głosu mego, kiedy Ciebie wołam. Niech moja modlitwa będzie jako kadzidło przed obliczem Twoim, a podniesienie rąk jak wieczorna ofiara – Ps. 140 (141), 1-2. Wyprowadź z więzienia duszę moją, abym wysławiał Twoje imię – Ps. 141 (142), 8.

Trzecim tematem jest oczekiwanie Zbawiciela. Temat ten jest treścią zarówno psalmów, jak i następujących po każdym z dziesięciu wybranych z nich wierszy hymnów (stichir), zmieniających się w zależności od dnia.

Teksty te są liturgiczną antycypacją Odkupienia dokonanego przez Chrystusa. Jeszcze przed dokonaniem Zbawienia ludzkość żyła tym co miało nastąpić. Jest to niezwykle ważny element psychiczny. Wielu ludzi, którzy przeżyli wojnę, opowiadało, że bez nadziei, iż okropności wojny kiedyś się zakończą, nie mogliby przeżyć. Popełniliby samobójstwo. Jest to niezwykle ważny element funkcjonowania psychiki człowieka. Bez nadziei na przyszłość teraźniejszość staje się nieznośna.

Tego uczy nas wieczernia nawet wówczas, gdy nieświadomie w niej uczestniczymy. Treść słów i śpiew cerkiewny kształtują naszą duszę w sposób inny niż poznanie dyskursywne, logiczne, racjonalne.

Błędne jest myślenie, że poznajemy tylko wtedy, gdy „rozumiemy”, tzn. gdy znamy słowa skierowane do nas. Poznanie dyskursywne logiczne, racjonalne, jest o wiele słabsze niż poznanie intuicyjne.

Poznanie podświadome, intuicyjne, dokonujące się ponad, nie poza, świadomością jest o wiele silniejsze. Prawie cała nasza wiedza jest wynikiem poznania intuicyjnego. Poznanie dyskursywne, uznawane za naukowe, staje się nawet niszczycielskie, gdy ignoruje wiedzę ponadlogiczną.

Wieczernia zawiera jeszcze jeden wielki temat. Jest nim przyjście Mesjasza. Wieczernia kończy się hymnem św. Symeona Nynie odpuszczajesz (Teraz puszczasz sługę swego, Panie, według słowa swojego w pokoju, gdyż oczy moje widziały zbawienie Twoje, które przygotowałeś przed obliczem wszystkich ludów: światłość, która oświeci pogan, i chwałę ludu twego izraelskiego – Łk 2,29-32).

Celem wieczerni nie jest tylko przypomnienie stworzenia świata i wydarzeń historii zbawienia. Jest nim także wychowanie. Wieczernia poucza, jak należy zachować się w stosunku do świata i do innych ludzi oraz jak należy postrzegać siebie.

W stosunku do świata wieczernia uczy poszanowania nie tylko każdej żywej istoty, ale całości stworzenia Bożego. Woda i powietrze, kamień i urodzajna gleba, wszystko co istnieje, powinno znajdować się pod opieką człowieka. Człowiek odpowiada za ich stan.

Świat nie może być postrzegany jako wrogi człowiekowi byt, który należy zdobywać i ujarzmić. Człowiek i wszystko co istnieje jest dziełem Boga, który nie pozostawia swojego stworzenia, nawet wówczas, gdy to stworzenie odchodzi od Niego.

Siebie człowiek powinien postrzegać jako grzesznika, ale grzesznika zbawionego przez Chrystusa. Przypomnienie grzechu nie ma na celu wtrącenia w otchłań rozpacz i pesymizmu egzystencjalnego. Jest wezwaniem do trzeźwej i krytycznej oceny siebie, do odrzucenia egoizmu i uświadomienia wspólnoty losu nie tylko z ludźmi, ale z całym stworzeniem. Człowiek jest powołany do twórczej pracy, możliwej dzięki Odkupieniu i trwaniu przy Bogu.

Śmierć nie jest kresem życia, jest przede wszystkim radością spotkania z Bogiem, a więc początkiem zmartwychwstania i życia wiecznego.

Treść wieczerni w jej warstwie słownej, muzycznej, czynnościach liturgicznych i w oprawie zewnętrznej (szaty liturgiczne, kadzidło) można określić jako wielowarstwową aktualizację doświadczenia ludzkości od stworzenia do przyjścia Mesjasza.